

ششمین همایش جرم‌شناسی و پیشگیری از ارتکاب جرم، خودکشی و انحرافات جوانان

نهاد برگزار کننده همایش: بنیاد علمی و حقوقی قانون یار

(با همکاری و حمایت معنوی دادگستری بروجرد، دانشگاه امام صادق، انجمن علمی معارف دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه لرستان، آموزش و پرورش، دانشگاه آزاد رفسنجان، سازمان ارشاد اسلامی، جامعه المصطفی العالمیه و....)

سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در ۸ پایگاه ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۲۹ آذرماه ۱۴۰۲ شماره مقاله: ۲۸/۸۲۱۰۱ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۰۲۴۴۷

چالش‌های تقنینی پیشگیری وضعی از جرم و راهکارهای مواجهه با آن

دکتر حسین یاراحمدی

دکتری، رشته حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران

مرتضی کیان فر^۱

دانشجوی کارشناسی ارشد، رشته جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه فاران مهر دانش، شوش

چکیده

دولتها در برخورد با جرم و مجرمین دو رویکرد را مد نظر قرار می‌دهند. در رویکرد اول، سیاست‌های کیفری یا سرکوب‌گرایانه، که در جهت اعمال حاکمیت و تأمین امنیت در چارچوب مجازات‌ها به مرحله اجرا گذارده می‌شوند. در رویکرد دوم، سیاست‌های غیرکیفری یا پیشگیرانه، که معطوف به اندیشه ورزی متفکران در حوزه علوم جزا و جرم‌شناسیست، مطرح می‌شوند. پیشگیری وضعی به عنوان یکی از روش‌های پیشگیری از وقوع جرم، مجموعه تدابیر و روشهای کاهش یا حذف فرصتهای ارتکاب جرم است که تلاش دارد با کاهش زمینه‌های مساعد جرم‌زا یا ایجاد مانع در مسیر ارتکاب جرم بزهکار را منصرف ساخته یا فرصت وقوع جرم را از وی سلب نماید. پیشگیری وضعی امروزه با عنوان یکی از مهمترین روش‌های پیشگیری غیرکیفری به رسمیت شناخته شده است، لیکن در اعمال و اجرای سیاست‌های پیشگیری وضعی، یک سری چالش‌های مهم وجود دارد که گذر از این چالش‌ها نیازمند اتخاذ راهکارهای خاصی است. در بعد

^۱نویسنده مسئول

تقنینی، محدودیت‌های مقنن بر مبنای قانون اساسی و در اولویت نبودن برنامه‌های پیشگیری وضعی از جرم در مجلس شورای اسلامی از مهمترین چالش‌های موجود برای اجرای تدابیر وضعی پیشگیرانه هستند. بازنگری در قانون اساسی و تغییر قوه مسئول پیشگیری غیرکیفری از قوه قضاییه به قوه مجریه، ایجاد سازمان تخصصی پیشگیری از جرم، اختصاص بودجه مناسب برای برنامه‌های پیشگیری وضعی و نظارت بر برنامه‌های پیشگیری وضعی از جرم و ارزیابی آنها از مهمترین راهکارهای مواجهه با چالش‌های پیشگیری وضعی از جرم می‌باشند.

واژگان کلیدی: پیشگیری، پیشگیری غیرکیفری، پیشگیری وضعی، چالش‌های پیشگیری وضعی، تقنینی

فصل اول - کلیات

مقدمه

رویکرد غیرکیفری از یک طرف پیشگیری اجتماعی، که حد و مرز آن گسترده و دارای لایه‌های گوناگونی است و از جمله «تلاش در جهت ارتقاء آگاهی و دانش حقوقی افراد جامعه، بهبود وضعیت اقتصادی و معیشتی، فرهنگ سازی در بستر مؤلفه‌های دینی و فرهنگی جامعه و... می‌باشد.» (ابراهیمی، ۱۳۹۶، ۶۸) مطرح است و از طرف دیگر پیشگیری وضعی که معطوف به استفاده از ابزار، وسایل و لوازم متناسب و اقدامات مؤثری است که، فرد مجرم را از به فعلیت رسانیدن اندیشه مجرمانه خود، تحت تأثیر و اجبار اقدامات مذکور، باز دارد. اقدام‌های وضعی پیش گیرنده، ناظر بر اوضاع و احوال و شرایطی است که مجرم را در آستانه ارتکاب جرم قرار می‌دهند.» (گسن، ۱۳۷۶، ۶۰۷). مبانی پیشگیری وضعی بر این فرض استوار است که «یک انسان متعارف، در همه زمینه‌ها، خواسته یا ناخواسته به طور منطقی و حساب شده عمل کرده و از خطرات شدید دوری می‌کند؛ یعنی در صورتی تن به خطر می‌دهد که عایدات یا منافع حاصل از آن عمل ارزشمند باشد.» (جوان جعفری، ۱۳۹۱، ۱۰۱). این پیشگیری «تنها ناظر به برخی گونه‌های خاص از جرایم بوده و مبتنی بر این پیش فرض است که بزهکار بالقوه در خصوص مزایا و معایب ارتکاب جرم، دست به انتخابی عقلانی می‌زند. از این رو، پیشگیری وضعی شامل مدیریت، طراحی و یا تغییر شرایط محیطی به شکلی نظام‌مند و دائمی می‌شود.» (جوان جعفری، ۱۳۹۱، ۱۰۱) علی‌رغم تمام امتیازاتی که برای پیشگیری وضعی متصور است، اجرای سیاست‌های پیشگیری وضعی از جرم با چالش‌های اساسی روبه‌رو است. پیشگیری وضعی از جرم با یک سری از چالش‌های تقنینی و اجرایی روبروست.

در دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام پرداخت‌های الکترونیکی بانکداری، در ماده ۳ آمده است که، صدور انواع کارت‌های پرداخت با نام، اعم از دائمی و

اعتباری، پیش از شناسایی کامل ارباب رجوع ممنوع است. این یک روش پیشگیری وضعی برای جلوگیری از کلاهبرداری از طریق افتتاح حساب جعلی به نام دیگری است که سابقه زیادی دارد. یا اینکه مطابق دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش‌دهی در ماده ۲ آمده است، تمامی کارکنان موسسه اعتباری موظفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع، به شخص یا واحد مسئول مبارزه با پولشویی در موسسه خود اطلاع دهند. گزارش‌های مزبور محرمانه تلقی شده و در صورت اطلاع ارباب رجوع، با متخلف برابر مقررات رفتار خواهد شد.» (نـــــــــــــــواری بروجردی، ۱۳۹۶، ۴۲) واژه «پیشگیری»^۱ از نظر لغوی، جلوگیری کردن، مانع شدن، جلو بستن و یا از پیش جلوی شیوع بیماری یا رویداد و حادثه یا مصیبتی را گرفتن، معنا کرده‌اند.^۲ با توجه به معنای لغوی پیشگیری، این واژه هم به معنای پیش‌دستی کردن، پیشی گرفتن و جلوی چیزی رفتن و هم به معنای آگاه کردن و هشدار دادن است؛ «در جرم‌شناسی پیشگیرانه، پیشگیری در معنی، جلوگیری از وقوع بزهکاری، به جلوی جرم رفتن و پیشی گرفتن از بزهکاری است.» (محمدنسل، ۱۳۹۳، ۸)

فصل دوم: چالش‌های تقنینی

- prevention

۲-۱- چالش بنیادین در قانون اساسی

بند ۵ اصل ۱۵۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۸ یکی از وظایف قوه قضائیه را پیشگیری از جرم پیش‌بینی نموده است. هر چند شاید بنظر برسد که منظور از بند ۵ از اصل ۱۵۶ قانون اساسی، پیشگیری از وقوع جرم "مجرمین" است و به مرحله بعد از وقوع جرم، مربوط می‌شود ولی عقیده ما بر این است که منظور از این بند پیشگیری از وقوع جرم افرادی که هنوز دست به ارتکاب جرم نزده‌اند، است و به مرحله قبل از وقوع جرم، مربوط می‌شود، چرا که اگر قرار بر این بود که منظور قانونگذار پیشگیری از وقوع جرم مجرمین باشد باید قانونگذار از عبارت «پیشگیری از وقوع جرم مجدد مجرمین» استفاده می‌کرد.

قانون اساسی در بند ۵ از اصل ۱۵۶ وظیفه پیشگیری از جرم را جز وظایف قوه قضائیه قرار داده که در زمینه پیشگیری غیر کیفری و از جمله پیشگیری وضعی فاقد توانایی لازم در این خصوص می‌باشد چالش ناشی از این قانون به طور کلی تمامی تدابیر را تحت شعاع خود قرار داده است این یک واقعیت است که پیشگیری غیر کیفری از جرم که پیشگیری وضعی یکی از مهمترین آنهاست از عهده و توان قوه قضائیه خارج است پیشگیری وضعی یک امر اجرایی است که قوه قضائیه فاقد امکانات لازم در این خصوص می‌باشد. در نتیجه به عنوان یک راهکار این وظیفه باید از دوش قوه قضائیه برداشته شود که لازمه آن اصلاح این اصل قانون اساسی است.

۲-۲ - محدودیت‌های فقهی مقنن

در زمان وضع قوانین مرتبط با پیشگیری وضعی، دست قانونگذار عادی باز نیست و نمی‌تواند مبادرت به وضع هر قانونی بنماید. این محدودیت‌ها ذاتی و برخاسته از ماهیت نظام سیاسی جمهوری اسلامی و ساختار کلی نظام است؛ که از اصول چهارم، هفتم و دوم، شصت و هفتم و پنجاه و هفتم قانون اساسی، قابل فهم است. مضاف بر اینکه «ولی فقیه بعنوان مقام حاکم بر کل امور کشور، نظارت و سلطه تشریعی، تنقیذی و قضایی دارد.» (هاشمی، ۱۳۸۷: ۷) و همچنین

«باتوجه به اوصاف و شرایط رهبری؛... اسلامی بودن مصوبات تضمین می‌شود.» (عمید زنجانی، ۱۳۷۳: ۲۹۱)

استفاده از ظرفیت های فقهی در وضع قوانین پیشگیری وضعی مانند نهاد امر به معروف و نهی از منکر، هر چند در سالهای اخیر قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر در سال ۹۴ به تصویب رسید اما ایراد مهم وارد بر این قانون آن است که ظرفیت های مبتنی بر واکنش کیفری بر ظرفیت های مبتنی بر پیشگیری غلبه دارد.

۲-۳- محدودیت‌های حقوق بشری مقنن

اندیشه رعایت حقوق بشر قدمتی به درازای تمدن انسان دارد اندیشه ای که پس از جنگ جهانی دوم به اوج خود رسید حکومت ها نیز در تلاشند با منطبق کردن اقدامات خود، از مقررات حقوق بشری تبعیت نمایند. این مساله در مواردی که حقوق افراد در میان باشد، نمود بیشتری می یابد (بابایی و نجیبیان، ۱۶، ۱۳۹۰) قواعد حقوق بشری علاوه بر اینکه در اسناد حقوق بشری آمده در حقوق اساسی نیز ذکر شده، در فصل سوم قانون اساسی از دیرباز انتقاداتی پیرامون نقض حقوق بشری شهروندان و جامعه ای که تدابیر پیشگیری در آن مورد استفاده قرار گرفته وجود داشته است غالب این ایرادات را می توان در دو دسته کلی گنجانید ۱- ماهیت برخی از تدابیر پیشگیرانه موقعیت مدار با حقوق بنیادین بشری در تضاد بوده و تنها در صورت نقض این حقوق می توان از بزه احتمالی پیشگیری نمود، مثال نصب دوربین مدار بسته در اماکن خصوصی منجر به نقض حریم خصوصی می شود هر چند می توان از بزهکاری جلوگیری کند ۲- امکان سواستفاده از آن می تواند منجر به ایجاد استبداد و خفقان سیاسی و اجتماعی در ظاهر پیشگیری از جرم را فراهم کند.

به عنوان راهکار باید گفت با اولویت دادن منافع عمومی بر خصوصی در زمان تصویب مقررات پیشگیری وضعی می توان به حل این چالش کمک کرد در حوزه جرایم اقتصادی دیگر فعالیت

اقتصادی اشخاص حریم خصوصی محسوب نمی شود و نهادهای از قبیل سازمان امور مالیاتی به تمامی جزئیات و تراکنش های مالی دسترسی دارند، در ماده ۲ دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی تمام کارکنان موسسات اعتباری موظفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تامین مالی تروریسم مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع، به شخص یا واحد مسئول مبارزه با پولشویی در موسسه خود اطلاع دهند.

۲-۴- محدودیت های تقنینی مجلس شورای اسلامی

در حوزه تقنین که در این جا مورد نظر ماست، مجلس شورای اسلامی چهار وظیفه دارد که دارای ماهیت تقنینی هستند. این وظایف عبارتند از: «وضع قانون، تصویب بودجه، تصویب معاهدات و تفسیر قانون.» (مدنی، ۱۳۸۸، ۱۵۷)

در این بین مجلس شورای اسلامی در اعمال نقش تقنین خود در ارتباط با پیشگیری وضعی، حداقل در سه حوزه از چهار حوزه تقنینی فوق با چالش روبرو بوده است.

۲-۴-۱- مراجع متعدد قانونگذاری

انسان ها ذاتا موجوداتی اجتماعی هستند که از تنهایی گریزانند، برای اینکه در جوامع بتوانند در کنار هم همزیستی مسالمت آمیزی داشته باشند، نیازمند قواعد و مقرراتی بودند که هم بر روابط بین آنها حکمفرمایی نماید و هم قواعدی که تنظیم کننده نظم در جامعه باشد، از این رو ضرورت وجود قانون آشکار گشت زیرا قواعد و مقرراتی که می بایست تنظیم کننده روابط بین افراد و نظم در جامعه باشد، قانون نامیده می شد و قانونگذار کسی است که به مناسبت قدرت و مقام مخصوصی که دارد، حق وضع قواعد و تحمیل و الزام افراد به رعایت این قواعد را دارد و همین مقام است که از طریق قدرت مخصوص خود، ضمانت اجرای قانون را نیز مشخص می نماید. «در اصطلاح حقوق اساسی، قانون به قواعدی گفته می شود که با تشریفات مقرر در قانون اساسی

از طرف مجلس شورای اسلامی (مرجع قانونگذاری) یا از راه همه‌پرسی بطور مستقیم به تصویب می‌رسد.» (کاتوزیان، ۱۳۸۸، ۱۱۹). یکی از چالش‌های قوه مقننه همین مورد است که در کشور ما مراجع قانونگذاری بسیاری وجود دارد که اجازه مدیریت واحد قانونگذاری را در بیشتر مسائل و از جمله پیشگیری وضعی گرفته است.

اختلاف مجلس و دولت در ابتکار قانون (زرگری، ۱۳۹۷، ۱۶۹) قدرت فراوان مجمع تشخیص مصلحت در قانونگذاری که «هیچ‌یک از مراجع قانونگذاری حق رد و یا ابطال و نقض و فسخ مصوبه مجمع تشخیص مصلحت را ندارند» (ملک افضلی، ۱۳۸۶، ۸۳) فرمان‌های رهبری از قبیل «صدور فرمان هشت ماده‌ای مقام معظم رهبری در خصوص مبارزه با مفاسد اقتصادی» (اسماعیلی و نامی، ۱۳۹۱، ۷۳) که از جمله بندهای پنجم و ششم آن، تدابیر پیشگیری وضعی را شامل می‌شود. ورود شورای عالی انقلاب فرهنگی به صلاحیت قوه مقننه. (نورایی، ۱۳۹۴، ۷۳)، «بالا تر بودن مصوبات شورای عالی امنیت ملی از قوانین عادی است.» (ملک افضلی، ۱۳۸۶، ۷۳)، فقط به عنوان بخشی از چالش‌های مطرح در این حوزه هستند. به عنوان راهکار باید گفت در این خصوص وضع قانون را بر عهده مجلس گذاشت تا با وضع قانون یکپارچه از این پراکندگی و وضع قوانین متعدد از سوی مراجع مختلف جلوگیری کرد.

۲-۴-۲- محدودیت‌های بودجه‌ای مجلس

مانع مهمی به نام «بودجه» مقنن را به سمت تصویب قوانین مانع، هدایت می‌کند. یعنی مقنن در راستای کاهش جرایم به جای استفاده از تدابیر پیشگیرانه، بیشتر مایل به جرم‌انگاری‌ها در قالب جرم‌انگاری جرایم مانع می‌شود و ترجیح می‌دهد با ایجاد تورم کیفری و بالابردن شمار جرایم و تعیین کیفر، رویکرد پیشگیرانه واکنشی و کیفری داشته باشد؛ تا این که از تدابیر پیشگیری وضعی هزینه بر استفاده نماید. نمونه این نوع رفتار مقنن را در سال‌های اخیر شاهد هستیم. به عنوان نمونه «قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز» با آخرین اصلاحات آن در سال ۱۴۰۰ به موجب

مواد ۲ و ۲ مکرر این قانون، مصادیق قاچاق را بسیار توسعه داده است و از این طریق دست به جرم انگاری گسترده‌ای زده است (التیامی‌نیا، ۱۳۶۶، ۱۴۰۰) رویکرد پیشگیری کیفری را در اولویت قرار داده است.

نمونه دیگر را در این خصوص در «قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر» مصوب سال ۱۳۹۴ می‌توان مشاهده کرد که در این قانون نیز به جای توجه به تدابیر پیشگیری وضعی به واکنش‌های کیفری توجه شده است و حتی این واکنش از نوع شدید هم می‌باشد؛ زیرا مطابق ماده ۷ این قانون: «مجازات اشخاصی که مبادرت به اعمال مجرمانه نسبت به آمر به معروف و ناهی از منکر نمایند، قابل تخفیف و یا تعلیق نیست و صدور حکم مجازات قابل تعویق نمی‌باشد.» با اتخاذ تدابیر کیفری گسترده، «قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر به صورت تمام عیار به حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر برخاسته است.» (نصرالله‌زاده و احمدی گرجی، ۱۳۹۶، ۷۹) چنین روندی را در «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» مصوب ۱۴۰۰ نیز می‌توانیم مشاهده نماییم. «کاهش رشد جمعیت در دهه‌های اخیر از دغدغه اصلی سیاست‌گذاران بوده و در راستای رفع این نگرانی پیشنهاد‌های متعددی ارائه شده است. قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت بیانگر آخرین اراده سیاست‌گذاران به منظور تغییر در روند رشد جمعیت است. تفکر حاکم بر این قانون این بوده که در کنار سازوکارهای تشویقی، اتخاذ تدابیر تنبیهی نیز در رشد جمعیت تأثیرگذار است. از این رو در کنار محدودسازی عقیم سازی و ارائه وسایل پیشگیری از بارداری، ضمانت اجرای کیفری نیز پیش‌بینی شده است. علاوه بر این، طبق این قانون ضوابط صدور مجوز سقط درمانی نیز تغییر یافته است. نگاهی به ماده ۵۶ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت نشان می‌دهد قانون‌گذار تلاش کرده از طریق جایگزینی رویکرد قضایی به جای رویکرد پزشکی، موارد سقط درمانی را کاهش دهد. جلوه‌های این رویکرد در فرآیند رسیدگی به مجوز سقط درمانی، تغییر در ساختار رسیدگی به درخواست مجوز و نیز تشدید تدابیر کیفری مشاهده می‌شود.» (مقدسی و دیگران، ۲۰۸، ۱۴۰۰)

۲-۴-۳- تصویب معاهدات و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی

اقدامات پیشگیری وضعی بایستی به صورت هماهنگ و همزمان و یکسان در چند کشور به اجراء درآید. لازمه این امر این است که معاهدات و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی منعقدۀ در این خصوص به تصویب کشورهای مختلف برسند. می‌دانیم که تصویب معاهدات و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی برای ایران در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است، لیکن در موارد متعددی که مجلس شورای اسلامی چنین موافقت‌نامه‌ها و معاهدات بین‌المللی را در راستای پیشگیری وضعی از جرم لازم و ضروری دانسته است و آن را تصویب نموده است، با مخالفت شورای نگهبان روبرو شده است. در مورد موافقت‌نامه‌های همکاری قضایی بین‌المللی که نقش مهمی در پیشگیری وضعی از جرم دارند، «تصویب موافقت‌نامه‌های همکاری‌های قضایی بین‌المللی اکنون در کشور ما با وضعیت نامطلوبی مواجه است. بدین ترتیب که مجلس شورای اسلامی تاکنون ده‌ها موافقت‌نامه را به تصویب رسانیده و همه آن‌ها مورد ایراد شورای نگهبان قرار می‌گیرند و سپس به دلیل اصرار مجلس بر مصوبه خود، همه آن‌ها در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب می‌شوند.» (شریعت باقری، ۱۳۹۳، ۷۱)

در مواردی که امکان بومی کردن قوانین بین‌المللی وجود دارد، اقدام به قانونگذاری کرد و در مواردی که این امکان وجود ندارد با انجام دقیق تر و کارشناسی شده این معاهدات را مورد بررسی قرار داده و در صورت لزوم با تصویب آن در مجلس به این معاهدات ملحق شویم تا به نوعی در مقابله با این جرایم بین‌المللی اقدامات لازم و پیشگیری صورت پذیرد.

۲-۵- چالش‌های ناشی از روند و شیوه قانونگذاری

یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی که پیشگیری وضعی درحوزه تقنین با آن روبروست، ناشی از روند قانونگذاری است. روند قانون گذاری در حوزه پیشگیری وضعی از جهات مختلفی چالش برانگیز است که در این شماره به آنها پرداخته می‌شود.

۲-۵-۱- به روز نبودن قوانین پیشگیری وضعی

یکی دیگر از چالش‌های مهم تقنینی پیشگیری وضعی از جرم این است که «قوانین کشور در ارتباط با پیشگیری وضعی به روز نبوده و مقنن در این حوزه یا قانون ندارد و یا اینکه قوانین آن به روز نباشد.» (آلاشتی، ۱۳۹۵، ۶۹)

امروزه شاهد این هستیم که جرایم به خصوص از حیث شیوه و روش ارتکاب به سرعت در حال تغییر هستند و مجرمین با استفاده از روش‌های نوین و جدید مبادرت به ارتکاب جرم می‌نمایند. در این خصوص مقنن متأسفانه همیشه چندین قدم عقب‌تر از آنهاست و تدابیر پیشگیری وضعی را مصوب نموده است که کارایی خود را از دست داده‌اند. درست زمانی که مقنن در فرآیند طولانی مدت و تشریفاتی خود در حال تصویب مقرراتی برای پیشگیری وضعی است، مجرمان در حال تدبیر شیوه‌های جدیدی هستند. به عنوان نمونه در وضعیت حاضر، استخراج رمز ارز و خرید و فروش آن که معلول ظهور فناوری‌های جدید بوده و با توجه به الزامات زندگی نوین، نقش مهم اینترنت و رشد چشمگیر روابط مالی در بستر اینترنت، به طور گسترده‌ای مورد اقبال عموم مردم قرار گرفته است و «به عنوان یک واقعیت، بخشی از فعالیت اقتصادی و مبادلات مالی را به خود اختصاص داده است.» (سلگی، ۱۴۰۱، ۶۱) به عنوان راهکار باید گفت که، خود مقنن با رصد کردن تحولات سریع جرایم در این خصوص قوانین این حوزه را بروزرسانی کند تا از غافله عقب نماند یا به طور کلی اختیار وضع قوانین فنی و تخصصی را به نهادهای مسئول واگذار کند تا آنها نسبت به بروزرسانی مقررات این حوزه عمل نمایند.

۲-۵-۲- تصویب قوانین متروک

نکته مهمی که به طور کلی یکی از معضلات اساسی جامعه ما محسوب می‌شود و این معضل در مورد قانون پیشگیری از وقوع جرم صدق می‌کند، این است که مجلس قوانینی را تصویب می‌کند که بعضاً در خصوص نحوه و چگونگی اجرای این قوانین پیش‌بینی و سیاست‌گذاری لازم در نظر

گرفته نمی‌شود و چون این قوانین فاقد پشتوانه اجرایی لازم هستند؛ در مرحله اجرا، به صورت کامل اجرایی نمی‌شود. همچنین بسیاری از قوانین وجود دارند؛ که به تصویب مجلس رسیده‌اند؛ اما ظاهراً نمایندگان مجلس شورای اسلامی، صرفاً برای رفع تکلیف از خود و جلب توجه مردم، این قوانین را تصویب کرده‌اند و پس از تصویب قانون، هیچ نظارت و پیگیری از سوی مجلس، بابت اجرایی شدن مصوبه خود، توسط سایر نهادهای مجری قانون انجام نداده‌اند. این عدم پیگیری به معنای عدم اعتقاد به قانونی است که خودشان تصویب کرده‌اند.

به عنوان راهکار می‌توان این پیشنهاد را داد که مجلس باید با بهره‌مندی از نظریات کارشناسان قوانین به تصویب برساند که در مرحله اجرا قابلیت عملی داشته باشد و با نظارت خود بر حسن اجرای مصوبه پیگیری لازم را انجام دهند.

۲-۵-۳- تعارض قوانین

تعارض در قوانین جایی رخ می‌دهد که دو قانون در مقام وضع توسط قانونگذار، تشریفات تصویب را طی نموده‌اند ولی به دلایلی دیگر، در مقام اجرا، با مشکل مواجه می‌گردد بطوریکه نمی‌توان همزمان به هر دو قانون عمل نمود و جمع بین دو قانون حتی با حفظ ظاهر آنها نیز ممکن نخواهد بود و فقط می‌توان به یکی از آنها توسل جست. مثلاً در سال ۱۳۳۷ قانونی با نام قانون رسیدگی به دارایی وزرا و کارمندان دولت اعم از لشکری و کشوری و شهرداری‌ها و موسسات وابسته به آنها در قالب پیشگیری وضعی و با لزوم مبارزه با مفسد اقتصادی باتوجه به نیازمندی‌ها و مقتضیات جامعه در آن سال‌ها، به عنوان نخستین قانون مصوب در این راستا به تصویب رسید که حتی پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تدوین قانون اساسی، محتویات این قانون در اصل ۱۴۲ نیز لحاظ شده بود و تا همین چندی پیش نیز قانون مذکور قابلیت اجرایی در کشور را داشت و به عنوان یک قانون مهم در زمینه پیشگیری وضعی از مفسد اقتصادی و جلوگیری از افزایش غیرمعارف دارایی از راه‌های غیرقانونی مطرح بود. (شمس ناتری و توسلی زاده، ۱۳۹۰، ۲۴) اما با

تصویب قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۴ توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام و اجرایی شدن این قانون در کشور عملاً و در مقام اجرا، دو قانون فوق‌الذکر با هم قابل جمع نمی‌باشند و این حالتی از تعارض قوانین است. وقتی که در خصوص قانونی وجود دارد بهتر است یا آن را اصلاح کنیم یا اینکه در قانون جدید به صراحت قانون معارض را نسخ کنیم.

۲-۵-۴- تورم و کثرت قوانین

تورم و کثرت قوانین در یک نظام حقوقی، معلول دو امر است. از یک طرف تعداد زیاد قوانین مصوب توسط مرجع قانونگذاری یک کشور است و از طرف دیگر، تعدد مراجع قانونگذاری در آن کشور است. در خصوص تعدد مراجع قانونگذاری، در خصوص تصویب تعداد زیاد قوانین در نظام قانونگذاری کشور، رقابت بین دولت و مجلس در ابتکار قانون، عامل مهمی در این خصوص است؛ که این دو نهاد سعی در این دارند تا با در اختیار قرار گرفتن ابتکار قانون، ایده‌های خود را به قانون تبدیل کنند.

تعداد زیاد قوانین مصوب خود مجلس شورای اسلامی در کنار مصوبات نهادهای دیگر که، «قانون و یا در حکم قانون و لازم‌الاجرا می‌باشند؛ باعث کثرت، تورم و انباشت قوانین می‌گردد.» (نورایی، ۱۳۹۴، ۴) بجاست وقتی قانونگذار، نظام پیشگیری وضعی را مقرر می‌نماید، فقط از یک نهاد و در قالب یک قانون، بدان پرداخته شود؛ تا از پیچیدگی و کثرت موضوع در قوانین متعدد، که حاصلی جز سردرگمی قضات و دور زدن‌های قانون ندارد؛ جلوگیری گردد.

۲-۵-۵- خلأهای زیاد قوانین

در حالیکه با تصویب روزانه و غیرضروری قوانین مختلف، با تورم قانون، روبرو هستیم، در برخی از موارد که نیاز به تصویب قانون وجود داشته است، با خلأ قانونی روبرو هستیم و این خلأ مانع

مهمی برای اجرای تدابیر پیشگیری وضعی از جرم محسوب می‌گردد. به عنوان نمونه در حوزه جرایم اقتصادی، قانونگذار جرمی تحت عنوان جرم اقتصادی را تعریف ننموده است و این موضوع یکی از ضعف‌های قانون به حساب می‌آید، قانونگذار مصادیق جرائم اقتصادی مانند پولشویی، اختلاس، ارتشاء و... را بیان داشته است اما فقط، به ذکر مصادیق بسنده کرده و جرم اقتصادی کماکان بلاتعریف باقی مانده است. شاید بتوان این خلأ قانونی را به عنوان یکی از عوامل افزایش این جرائم در سال‌های اخیر دانست؛ زیرا «موجب برداشتهای متفاوت و گاه متناقضی از این مفهوم شده است.» (زرگری، ۱۳۹۷، ۱۶۶)

۲-۵-۶- عدم شفافیت قوانین

در حوزه پیشگیری وضعی از جرم نیز با قوانینی روبرو هستیم که شفافیت لازم را ندارند. به عنوان مثال برای پیشگیری وضعی از جرایم عمده اقتصادی، «مفهوم تجهیزات فنی و مواد اولیه در قانون مجازات اخلال‌گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹/۰۹/۱۹ به خوبی مشخص نشده است و قانونگذار مصادیق این تجهیزات فنی و مواد اولیه را درحاله‌ای از ابهام قرار داده و بدان‌ها اشاره ننموده است یا به عنوان مورد دیگر در همین قانون هیچ تعریفی از (قاچاق عمده نشده، این نیز ممکن است، موجب تفسیرهای گوناگونی قرار بگیرد و حقوق شهروندان را خدشه ساز نماید.» (خانی و شیر، ۱۳۹۲، ۷۰) می‌دانیم که نظارت و کنترل و بازرسی از تکنیک‌های پیشگیری وضعی هستند، لیکن بایستی ابتدا خود مفاهیم قانونی، شفاف و روشن بوده و عاری از هرگونه ابهام باشند. در غیر این صورت، نواقص این چنینی، مانع مهمی بر سر راه اجرای تدابیر پیشگیری از جرم هستند.

۲-۵-۷- روند کند تصویب قوانین مرتبط با حوزه پیشگیری وضعی

می‌دانیم که تدابیر پیشگیرانه وضعی باید در زمان مقرر و به موقع به مرحله اجرا گذاشته شوند و تأخیر در اعمال و اجرای آنها باعث عدم کارایی آنها می‌شود. اولین مقدمه لازم در این خصوص

وضع به هنگام و به موقع قوانین مربوطه است که کندی و تأخیر مجلس در این خصوص، به چالش مهمی در حوزه پیشگیری وضعی تبدیل شده است.

لایحه پیشگیری از وقوع جرم برای اولین بار بنا به پیشنهاد قوه قضاییه در جلسه مورخه ۱۳۸۴/۵/۰۲ در جلسه هیات وزیران وقت به تصویب رسید و جهت انجام تشریفات قانونی به مجلس جهت تصویب ارسال شد. پس از آن، این لایحه چندین سال در گیر و دار تصویب ماند. عمده‌ترین علت تأخیر در تصویب این لایحه، ایراداتی بود که شورای نگهبان از برخی ماده‌های مندرج در این لایحه گرفته بود. شورای نگهبان برخی از ماده‌های این لایحه را مغایر با اصول قانون اساسی دانسته بود.

۲-۶- ناهماهنگی قوانین پیشگیری وضعی از جرم

یکی از چالش‌های تقنینی به کارگیری تدابیر پیشگیری وضعی در ارتباط با قانونگذاری در خصوص پیشگیری از جرایم فرامرزی و بین‌المللی است. در خصوص این جرایم، پیشگیری وضعی لازمه‌اش مداخله و مشارکت چندین کشور در فرآیند پیشگیری وضعی از جرم است. کشورهایی که هر کدام قوانین خاص خود را داشته و چه بسا وابسته به نظام‌های حقوقی متفاوتی نیز باشند، نمونه بارز این چالش را در کشور ایران در خصوص پیشگیری وضعی از قاچاق مواد مخدر می‌توانیم مشاهده کنیم. در حالیکه مقنن ایران هر ساله بودجه مناسبی را برای پیشگیری وضعی از قاچاق مواد مخدر به ایران برای استعمال و یا برای عبور و ترانزیت به اروپا اختصاص می‌دهد، لیکن از آنجا که این عمل در کشور همسایه یعنی افغانستان جرم انگاری نشده است و یا به طور کاملاً متفاوت از نظام تقنینی ایران به آن نگریسته می‌شود، تدابیر پیشگیری وضعی ایران، چنان مؤثر واقع نشده و زمانی می‌توان انتظار داشت که این تدابیر اثرگذار باشد که کشور همسایه نیز همپای با ایران و هماهنگ با آن نسبت به تصویب و اعمال این تدابیر پیشگیری وضعی اقدام نماید.

۷-۲- چالش‌های ناشی از کیفیت قانونگذاری

هرگونه قانون گذاری خوب نیازمند مبانی قوی و نیروهای سازنده و قوی است. کیفیت قانون به این نیروهای پشتوانه بستگی دارد. این کیفیت در تقنین مرتبط با پیشگیری وضعی ضعیف است. وضع هرگونه مقرراتی در حوزه پیشگیری وضعی، با مخالفت‌های زیادی روبروست. برخی از عواملی که باعث می‌شود تا کیفیت قوانین در حوزه پیشگیری وضعی همیشه مورد سؤال واقع شده، تا حدی که بتوان از آن به عنوان یک چالش نام برد، به شرح ذیل می‌باشند.

۷-۲-۱- مبانی ضعیف جرم‌شناسی در ارتباط با پیشگیری وضعی

انتقادی که اساساً بر پیشگیری وضعی وارد می‌باشد، این است که، بخش اعظمی از تحقیقات جرم‌شناختی که پایه‌گذار ریشه جرم در حیطه وراثت ژنتیکی، شخصیت و تربیت و آموزش یا تفاوت‌های اقتصادی، نژادی، فرهنگی و اجتماعی هستند، را نادیده می‌انگارد. این محرومیت، منجر به توسعه بزهکاری یا آرایش‌های مجرمانه که ابتدائاً از رفتارهای مجرمانه مشتق می‌شود، می‌گردد. عوامل وضعی و فرصت ممکن است برای تعیین زمان و مکانی که جرم حادث می‌شود، کمک واقع شود، اما این موارد نقشی در صرف حدوث جرم بازی نمی‌نمایند. در این مورد کاهش دادن فرصت‌های جرم، بی ارتباط با بحث خواهد بود. تنها راه مؤثر برای پیشگیری از جرم بررسی ریشه‌های آن از طریق مداخلات روان‌شناختی، اجتماعی یا سیاسی می‌باشد. «این امر مستلزم درک نظری روابط پیچیده میان اشکال متنوع محرومیت است.» (احمدی، ۱۳۸۸، ۲۰۳) ایجاد چنین درک نظری در نقطه تمرکز جرم‌شناسی قرار دارد. همانگونه که متخصصین در زمینه پیشگیری وضعی توصیه می‌نمایند، «رابطه مستقیمی میان فرصت و جرم وجود دارد که تعیین رفتار فرد را ساده می‌نماید. لذا قوانینی که در حوزه پیشگیری وضعی، تصویب می‌شوند، بسیار ساده و فاقد محتوای جرم‌شناختی هستند.» (صفاری، ۱۳۹۳، ۴۷)

۲-۷-۲- محافظه کارانه بودن قوانین پیشگیری وضعی

ایراد محافظه کار بودن و رویکردی مدیریتی داشتن نسبت به جرم پیشگیری وضعی، بدین معنا که این پیشگیری به جای این که توجه خود را معطوف به ریشه یابی علل جرم و بزهکاری در جامعه نماید و با یافتن این ریشه ها و اتخاذ سیاست جنایی مناسب در صدد حل آن نماید به گونه ای دیگر اقدام نموده و آن این که به اقداماتی روی آورده که صرفاً موقتی بوده و راه کارهایی را پیشنهاد نموده که ممکن است چندان در ارتباط با کاهش جرم تاثیر بسزایی را نداشته باشند، عنوان شده است که این ایراد از جنبه ای وارد به نظر می رسد و آن این که پیشگیری وضعی در رابطه با کاهش جرم و بزهکاری که از اساسی ترین اهداف هر تاسیس پیشگیرانه است با نگرشی تک بعدی وارد شده است و فقط برای کاهش جرم، رویکردی موردی و جزئی را مد نظر قرار داده و به صورت کلی مساله کاهش در نرخ جرم را مورد ارزیابی قرار نداده است.

۲-۷-۳- سطحی نگر بودن قوانین پیشگیری وضعی

این که پیشگیری وضعی بسیار ساده و دارای مبنای نظری ضعیف است، انتقادی است مبتنی بر این مطلب که پیشگیری وضعی قسمت اعظمی از تحقیقات جرم شناختی را که پایه گذار ریشه جرم در حیطه وراثت ژنتیکی، شخصیت و تربیت و آموزش یا تفاوت های اقتصادی، نژادی، فرهنگی یا اجتماعی قرار می گیرد را نادیده می انگارد. به عبارتی دیگر پیشگیری وضعی فاقد بنیانی منسجم و هدفمند در مبارزه با بزهکاری و پیشگیری از جرم بوده و صرفاً شامل توصیه هایی در زمینه اصلاحات فیزیکی در محیط زندگی و آگاهانیدن بزه دیدگان بالقوه در ارتباط با در معرض خطر بودن است و در این راستا اقداماتی عملی را از این نوع پیشگیری نمی بینیم. برخی معتقدند که «این نوع پیشگیری از جرم، نه تنها دارای ساختاری منسجم و

هدفمند بوده، بلکه با ارائه راهکارها و اقدامات عملی در جهت پیشگیری از جرم عمل نموده است.» (محمدزاده، ۱۳۹۵، ۱۷)

نتیجه گیری

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز قانون گذار در بند پنجم از اصل ۱۵۶ این قانون به اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین، را یکی از وظایف عمده قوه قضایه قرار داده است. محققان و جرم شناسان همراه در تلاش اند تا راهکارهای جدیدی را برای جلوگیری از بزهکاری و طرق پیش گیری از جرم ارائه دهند. در این بین پیشگیری وضعی به عنوان یک طیف مهم از پیشگیری های غیرکیفری از اهمیت خاصی برخوردار است. در پیشگیری وضعی تمرکز بر جرائم خاص است، یعنی هر جرمی اقدام های پیشگیری وضعی خود را دارد. مثلاً اقدام های که در مورد سرقت وسایل اتومبیل صورت میگیرد با اقدام های که از کیف قاپی جلوگیری میکند متفاوت است. پیشگیری وضعی بر محیط، انتخاب معقول، سبک زندگی و فعالیت روزمره، متمرکز است. در حقیقت بزه دیده مدار است و مجرم به صورت غیرمستقیم مطرح است، مثلاً روشنایی کوچه ها و خیابان های تاریک، فرصت ارتکاب جرم را کاهش میدهد. اقدام هایی مانند کشیده شدن نرده یا حفاظ، مانع از دسترسی آسان به آماج جرم است. جلوگیری از خرید و فروش اموال مسروقه یا جرم انگاری پول شویی، سبب قطع رابطه پول با منشأ مجرمانه و خطر ساز نمودن اقدام مجرمانه می گردد. همچنین کاهش منفعت حاصل از ارتکاب جرم در انحراف بزهکار بالقوه از ارتکاب جرم بسیار مؤثر است، مانند استفاده از کارت اعتباری به جای نقد یا استفاده از ضبط کشویی در اتومبیل با یک ضبط ثابت. در جرائمی که به شغل افراد مربوط میشود مانند گران فروشی یا جرائم مربوط به قضات، وکلای دادگستری، پزشکان، آموزگاران، رانندگان و امثال آن، میتوان با محروم نمودن این مجرمین از شغل خود باعث بر بهم خوردن تعادل زندگی آنها و مشکلات اقتصادی و اجتماعی بسیار برای آنان می گردد که در نهایت ممکن است منجر به ارتکاب جرائم دیگری از سوی آنها شود؛

بنابراین، تأمین معیشت آنها به روش دیگر واجب است. محدودیت بهرمندی از پاره‌ای از حقوق مانند باطل کردن مجوز شکار با لطمه زدن به شهرت مجرم مانند افرادی که غیبت گویی میکنند و رمالان که از ناآگاهی مردم سوء استفاده میکنند با افشای عکس کلاه برداران از طریق رسانه‌های گروهی و نمونه دیگر اقدام‌های پیشگیری وضعی جمع آوری سلاح در بین مردم.

چالش‌های مرتبط با پیشگیری وضعی را می‌توان به دو گروه چالش‌های تقنینی و چالش‌های اجرائی تقسیم بندی نمود. در بین چالش‌های تقنینی، محدودیت‌های فقهی و شرعی که مقنن با آن روبروست و همچنین محدودیت‌های قانونی موجود و به خصوص محدودیت‌های ناشی از قانون اساسی و قوانین دیگر و از همه مهمتر محدودیت‌های مالی مقنن در پیش‌بینی تدابیر وضعی پیشگیرانه از بیشترین اهمیت برخوردارند.

منابع و مأخذ

۱. ابراهیمی، شهرام، (۱۳۹۶)، جرم‌شناسی پیشگیری، تهران، میزان، چاپ چهارم، جلد اول.
۲. احمدی، مجید، (۱۳۸۸)، افزایش آگاهی پیشگیری از جرایم، به اهتمام دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان مرکزی، قم، اشک یاس.
۳. بابایی، محمد علی و نجیبیان، علی، (۱۳۸۷)، تعامل پلیس و نهادهای جامعه‌ای در پیشگیری از جرم؛ فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم؛ تهران.
۴. حدادزاده، محمدرضا (۱۳۸۸). پیشگیری وضعی از بزه‌دیدگی در جرائم جنسی به عنف، ماهنامه دادرسی.
۵. دیدا، مهدی (۱۳۹۷)، پارادیم‌های پیشگیری وضعی و انتقادات وارد بر آن، مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه، بهار ۱۳۹۷، دوره چهارم، شماره ۱/۱.
۶. زرگری، نسترن، (۱۳۹۷)، چالش‌های فراروی قوه مقننه در مبارزه با مفاسد اقتصادی، پژوهش ملل، تیر ۱۳۹۷، دوره سوم، شماره ۳۱.
۷. سلگی، زهرا، (۱۴۰۱)، تجارت نوین، تجارت نوین: آشنایی با رمز ارزها (ارزهای دیجیتال) متاورس، فارکس، Nft، ساخت کیف پولهای دیجیتالی، تهران: آسمان کبود.
۸. شریعت باقری، محمد جواد، (۱۳۹۳)، تصویب موافقت‌نامه‌های همکاری‌های قضایی بین‌المللی؛ مشکلات و راه حل‌ها، دیدگاه‌های حقوق قضایی، تابستان ۱۳۹۳، شماره ۶۶.

۹. شمس ناتری، محمدابراهیم و توسلی زاده، توران، (۱۳۹۰)، پیشگیری وضعی از جرایم اقتصادی، مطالعات حقوق خصوصی، زمستان ۱۳۹۰، سال چهل و یکم، شماره ۲۴.
۱۰. صفاری، علی و صابری، مرضیه، (۱۳۹۲)، نقد عدم تحدید حق پیشگیری وضعی در پرتو قواعد فقهی و حقوقی، دیدگاه‌های حقوق قضایی، زمستان ۱۳۹۲، شماره ۶۴.
۱۱. عمید زنجان، عباسعلی (۱۳۷۳)، فقه سیاسی، ج ۱، تهران: انتشارات امیرکبیر.
۱۲. کاتوزیان، ناصر، (۱۳۸۸)، مقدمه علم حقوق، تهران، انتشارات مهرا، چاپ ۶۹.
۱۳. کاظمی، ابوطالب، (۱۳۹۱)، ارتباط سیاست‌های بانک مرکزی به نابسامانی‌های بازار، فصلنامه بررسی‌های حقوقی (مجله تخصصی حقوق اقتصادی)، سال دوم، دوره جدید، شماره چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۹۱.
۱۴. کلارک و جان ای. اک. (۱۳۸۸)، تحلیل بزهکاری برای حل کنندگان مساله در ۶۰ گام کوتاه، ترجمه محسن کلانتری و مریم شکوهی، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری، چاپ اول.
۱۵. گسن، ریموند، (۱۳۷۰)، جرم‌شناسی کاربردی؛ ترجمه مهدی کی نیا؛ انتشارات مترجم؛ چاپ اول؛ تهران.
۱۶. محمد نسل، غلامرضا، (۱۳۹۳)، پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (از نظریه تا کاربرد)، تهران، نشر میزان.
۱۷. مدنی، جلال‌الدین (۱۳۸۸)، کلیات حقوق اساسی، چ ۲۲، تهران: انتشارات پایدار.

۱۸. مقدسی، محمدباقر، غلامی، یاسر؛ سلحشور، بابک؛ (۱۴۰۰)، رویکرد قضایی به سقط درمانی: نگاهی به ضوابط سقط درمانی در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، پزشکی قانونی ایران، زمستان ۱۴۰۰، سال بیست و هفتم، شماره ۱۰۳.

۱۹. نجفی ابرند آبادی، (۱۳۹۶) درآمدی بر سیاست کیفری عوام‌گرا (دیی‌چ‌ه سوم)، در: درآمدی بر سیاست جنایی، کریستین لازرژ، ترجمه: علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران، میزان.

۲۰. نصرالله‌زاده، سیدمحمدجواد؛ احمدی گرجی، حسینعلی، (۱۳۹۶)، الگوی راهبردی اداره امور امر به معروف و نهی از منکر، مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی، زمستان ۱۳۹۶، شماره ۴.

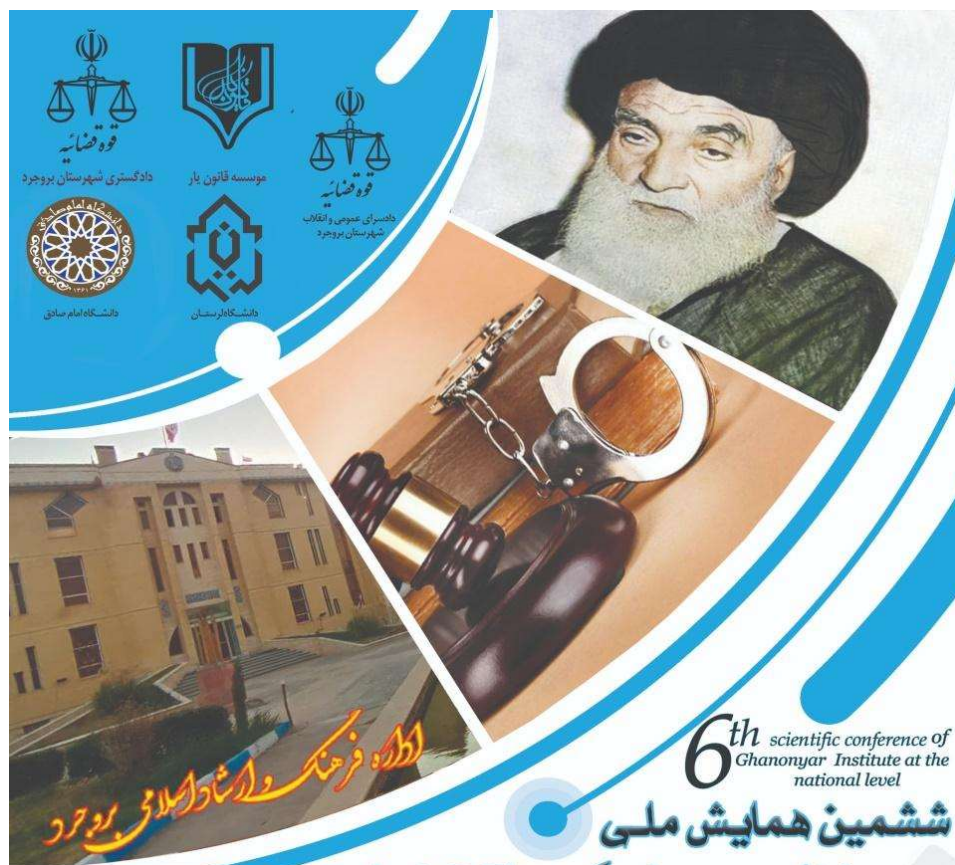
۲۱. نقیب زاده، علیرضا، (۱۳۹۴)، پیشگیری وضعی از جرایم علیه اسناد رسمی، تهران جهان جام جم، چاپ اول.

۲۲. نورایی، مهدی، (۱۳۹۴)، وحدت یا تعدد مراجع مقررہ گذار در نظام جمهوری اسلامی ایران و تأثیر آن بر حقوق اداری، سال چهارم، شماره ۲.

۲۳. یوسفوند، علی، (۱۳۹۶)، پیشگیری از جرم در نظام کیفری ایران، مؤلف علی یوسفوند، تهران، انتشارات راه دکتري، سنجش و دانش.

جهت همکاری با بنیاد علمی قانون یار در راستای برگزاری سمینار، کارگاه‌های آموزشی، کنگره و نشست‌های علمی با موسسه تماس بگیرید ۵۲۶ و ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ مدیر پژوهش ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

مشاوره ۲۴ ساعته به پژوهشگران
در خصوص نگارش و ارسال مقالات
۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

ششمین همایش ملی جرم‌شناسی و پیشگیری از ارتکاب جرم، خودکشی و انحرافات جوانان در جامعه

محورهای پذیرش مقالات پژوهشگران:

- ۱- پژوهش‌های مربوطه در حوزه پیشگیری از ارتکاب جرم و خودکشی
- ۲- شناخت علل و عوامل انحرافات جوانان در جامعه و ارائه راهکار عملی
- ۳- بررسی لزوم رعایت حجاب و آثار و پیامدهای آن در جامعه
- ۴- راهکارهای مبارزه با فقر، بی‌حجابی و فساد، اعتیاد، طلاق و ...
- ۵- پژوهش‌های مربوطه در راستای عدالت کیفری و عدالت ترمیمی
- ۶- تأثیر کیفر و مجازات در تکرار جرم و دستیابی به جامعه ای سالم
- ۷- شناسایی مضللات و آسیب‌های اجتماعی و ارائه راهکار حل مشکل

ایمیل همایش برای ارسال مقالات
OLOMENSANI@YAHOO.COM

مدیر هیأت سیاستگذاری همایش
دکتر سیدمصطفی حسینی

شماره تماس‌های دبیرخانه همایش
۵۲۶ و ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

دبیر علمی و مسئول همایش
دکتر بهنام اسدی

ارسال مقاله از طریق پیام‌رسان
۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

مکان و زمان برگزاری همایش
۲۹ آذرستان همایش سازمان ارشاد پروچرد

